LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-08-21 Nr. 429-190
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) atstovės advokato padėjėjos Y. Y. (toliau – pareiškėjos atstovė) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Tarp draudiko ir pareiškėjos buvo sudaryta Gyventojų turto draudimo sutartis (toliau – Sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 60[1] (toliau – Taisyklės) ir Bendrųjų draudimo sąlygų[2] pagrindu draudimo apsaugos variantu „Midi“ nuo 2024 m. liepos 22 d. iki 2025 m. liepos 21 d. buvo apdraustas gyvenamasis namas (toliau – Namas), kiti pastatai ir namų turtas, esantys adresu: *(duomenys neskelbiami)*, draudžiamos rizikos: ugnis, gamtinės jėgos, vanduo, vagystė, trečiųjų asmenų veika, transporto priemonės atsitrenkimas, stiklo dūžis, savaiminis medžio užvirtimas, elektros įtampos svyravimai, vidiniai gedimai.

2024 m. gruodžio 16 d. pareiškėja informavo draudiką apie Namui padarytą žalą: „2024.12.16 d. apie 03 val. 15 min. pabudau iš miego išgirdusi trenksmą. Pamačiau, kad audra nuvertė namo stogą ir sienas. Vanduo skverbiasi per lubas ir taip pat daro žalą kilnojamam turtui“ (toliau – Įvykis). Pareiškėja, registruodama Įvykį, pateikė sugadinto turto nuotraukas.

2024 m. gruodžio 18 d. buvo atlikta apgadinto turto apžiūra, jos metu nustatyta, kad nuplėšta dalis Namo stogo, vienas šlaitas, nuversta siena, į kurią buvo atremtas vienas stogo šlaitas, išjudintos sienos.

2025 m. sausio 17 d. draudiko pasitelkta įmonė UAB „Smart Claims“ parengė nuostolių priežasties nekilnojamam turtui vertinimą (toliau – Vertinimas). Vertinime padaryta išvada, kad Namo stogo ir sienų griūtį sukėlė konstrukcijos montavimo darbų klaidos, konstrukcinių elementų trūkumas ir (ar) jų tvirtinimas. Antra stogo ir sienų griūties priežastis – stogo medinės laikančiosios konstrukcijos metalinių „tvirtinimų nuovargis“ dėl ilgalaikio poveikio, nusidėvėjimas.

UAB „Smart claims“ atstovai nustatė, kad vėjo poveikis šiuo atveju laikytinas neesminiu ir tik papildomu galimu faktoriumi: „jeigu būtų teisingai ir pilnai įrengta stogą laikanti konstrukcija, jo griūties būtų išvengta net stipraus vėjo metu“. Remdamasis Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos (toliau – LHMT) pateikta informacija draudikas nustatė, kad, artimiausios meteorologinės stoties duomenimis, 2024 m. gruodžio 16 d., iki nurodyto pranešime Įvykio laiko (3 val. 15 min.), *(duomenys neskelbiami)* regione užfiksuotas 18 m/s vėjo greitis. Didžiausias užfiksuotas vėjo greitis *(duomenys neskelbiami)* regione Įvykio dieną buvo 22 m/s.

2025 m. vasario 3 d. draudikas informavo pareiškėją pripažinęs Įvykį nedraudžiamuoju, nes pagal Taisykles neatlyginami nuostoliai, atsiradę dėl statybos klaidų ir (arba) broko (Taisyklių 51.10 papunktis), dėl apdrausto turto konstrukcijų, defektų (pvz., irimo, suirimo, skilimo, kritimo, griuvimo ir pan.), atsiradusių dėl turto projektinio apkrovimo viršijimo (Taisyklių 51.11 papunktis), taip pat dėl gamybos broko ir (arba) susidėvėjimo (Taisyklių 51.14 papunktis).

---

[1] Galioja nuo 2024 m. kovo 14 d.

[2] Galioja nuo 2021 m. gegužės 11 d.

Pareiškėjos atstovei pateikus pretenziją, o draudikui jos netenkinus, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjos atstovė nurodė, kad Namas buvo pastatytas pagal Žemės ūkio statybos projektavimo instituto parengtą ir *(duomenys neskelbiami)* rajono architekto patvirtintą projektą (toliau – Projektas). 1996 m. birželio 3 d. buvo surašytas Namo ir ūkinio pastato baigtų statybų priėmimo naudoti aktas (toliau – Statinio priėmimo naudoti aktas), kuriame nurodyta, kad patikrinta pateikta Namo statybos techninė, išpildymo ir kontrolės dokumentacija ir nustatyta, kad Namo statyba vyko pagal Projektą[3]. Nei projektavimo, nei statybos klaidų nenustatyta. 2012 m., pasinaudojus parama, buvo pakeistas tuo metu asbestinis Namo stogas. Pareiškėjos atstovės teigimu, keičiant Namo stogo dangą, joks papildomas projektas nebuvo reikalingas.

Pareiškėjos atstovė nurodė, kad su 2025 m. vasario 21 d. pretenzija draudikui buvo pateiktas ir jo prašytas Projektas, todėl buvo laukiama, kada žalos byla bus įvertinta pakartotinai. Vis dėlto draudikas neatliko tinkamos sprendimo peržiūros, tevyko tik formalus susirašinėjimas.

Pareiškėjos atstovės teigimu, Namui žalą sukėlė būtent audra, Įvykio dieną siautusi Įvykio vietoje, todėl Įvykis pripažintinas draudžiamuoju.

Pareiškėjos atstovė nurodė, kad draudikas dėl Įvykio turėtų išmokėti 25 503,17 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal MB „Dengstoga" sudarytą sąmatą (toliau – Sąmata). Be to, pareiškėja patyrė 181,50 Eur išlaidų, kreipdamasi į MB „Dengstoga" dėl Sąmatos parengimo, bei 500 Eur už suteiktą teisinę konsultaciją bei ginčo dokumentų parengimą. Taigi, bendra draudiko atlygintina suma – 26 184,67 Eur (25 503,17 Eur + 681,50 Eur).

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkantis su pareiškėjos reikalavimais. Draudikas nurodė nustatęs, kad Namo sienos bei stogo griūtį lėmė tai, kad nebuvo tinkamų Namo atraminių konstrukcijų ir (ar) buvo stogo medinės laikančiosios konstrukcijos metalinių tvirtinimų „nuovargis" bei nusidėvėjimas. Draudiko teigimu, Įvykio dieną siautė ne uraganinis vėjas, bet audra (didžiausias fiksuotas vėjo greitis *(duomenys neskelbiami)* regione – 22 m/s). Draudiko teigimu, LHMT nurodytos vėjo apkrovos minėtam rajonui yra 24 m/s. Draudikas nurodė, kad šiuo atveju galima vėjo apkrova yra vertinama tik kaip papildomas, neesminis poveikis, t. y. jei būtų buvusi tinkamai įrengta stogą laikanti santvara (konstrukcija), jo griūties būtų išvengta net ir per audrą.

Draudiko teigimu, nors pareiškėja teigė, kad esą draudikui pateikė Projektą kartu su pretenzija, tačiau su pretenzija tebuvo pateiktas Statinio priėmimo naudoti aktas. Projektą draudikas nurodė gavęs iš Lietuvos banko, pradėjus nagrinėti ginčą.

Draudikas nurodė įvertinęs Projektą ir nustatęs, kad jame nėra pateiktos Namo stogo konstruktyvo detalizacijos – skerspjūvio, iš kurio matytųsi, kokia buvo numatyta stogo konstrukcija. Draudiko teigimu, pareiškėjos telefonu paprašius patikslinti, ar stogo konstruktyvo detalizacija – skerspjūvis – Projekte yra, ar jis buvo nepateiktas per klaidą, pareiškėja nurodė negalinti atsakyti, pasiūlė kreiptis į savo teisinę atstovę, tačiau su ja draudikui nepavyko susisiekti. Draudiko teigimu, negavęs konstruktyvo detalizacijos – skerspjūvio, pagal kurį būtų galima nustatyti, kaip buvo suprojektuotas Namo stogo konstruktyvas ir ar stogas buvo įrengtas pagal Projektą, draudikas neturi pagrindo keisti priimto sprendimo. Draudiko teigimu, jei būtų nustatyta, kad Namo stogas įrengtas, kaip numatyta Projekte (stogo konstruktyvo detalizacijoje), Įvykį draudikas pripažintų draudžiamuoju.

Papildomai pateiktuose paaiškinimuose draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad, iš pateiktų dokumentų matyti, kad Namo statyba įregistruota 1990 m., pastatas baigtas statyti 1995 m. Draudiko teigimu, tuo metu galiojo Sovietų Sąjungos statybos normos ir taisyklės (SNiP). Jos buvo pagrindiniai dokumentai, reglamentavę statybos procesus Lietuvoje iki nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. Po 1990 m., pereinamuoju laikotarpiu, šios normos vis dar buvo taikomos, kol buvo sukurti ir įsigaliojo nacionaliniai statybos reglamentai. Nuosavo namo stogo statybai tuo metu buvo taikomos šios (SNiP) normos: 1) SNiP II-26-76 (norma, reglamentavusi stogų konstrukcijas ir dangas, nustatydama reikalavimus medžiagoms, montavimo technologijoms bei stogo elementų projektavimui); 2) SNiP 2.01.07-85 (norma, reglamentavusi apkrovų ir poveikių skaičiavimo taisykles, įskaitant sniego ir vėjo apkrovas, kurios yra svarbios projektuojant stogo konstrukcijas).

Draudikas nurodė, kad po nepriklausomybės atkūrimo Lietuva pradėjo kurti savo statybos reglamentus. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas buvo priimtas 1996 m., vėliau

[3] Statinio priėmimo naudoti akte nurodoma, kad Namo statyba buvo įregistruota 1990 m. Nekilnojamojo turto registro išraše nurodoma Namo statybos pabaiga – 1995 m.

įsigaliojo Statybos techniniai reglamentai (STR), kurie pakeitė SNiP normas. Draudikas nurodė, kad stogo konstrukcijos įrengimas buvo numatytas gerokai anksčiau, pvz., 1936 m. Žemės ūkio rūmų parengtame leidinyje „Kaimo statyba“[4] jau buvo numatyta vienšlaičio stogo konstrukcija.

Draudikas nurodė, kad, pareiškėjai pateikus trūkstamą Projekto dalį – stogo konstruktyvo detalizaciją, ir nustačius, kad Namo stogas įrengtas taip, kaip numatyta stogo konstruktyvo detalizacijoje, Įvykį pripažintų draudžiamuoju.

Pasisakydamas dėl Sąmatos sudarymo išlaidų atlyginimo, draudikas nurodė, kad, pagal Taisyklių 69 punktą, nesant kitokio susitarimo, nepriklausomo eksperto išlaidas apmoka ta šalis, kuri į jį kreipėsi. Taip pat draudikas nesutiko pareiškėjai atlyginti teisinių paslaugų išlaidų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl Įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju ir draudimo išmokos mokėjimo, taip pat dėl Sąmatos rengimo išlaidų ir teisinių paslaugų išlaidų atlyginimo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti žalos administravimo metu nustatytas Įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar: 1) pagal šalių sudarytos Sutarties sąlygas draudikas pagrįstai pripažino Įvykį nedraudžiamuoju ir ar jam kilo mokėti draudimo išmoką; 2) draudikui kilo pareiga atlyginti pareiškėjai Sąmatos rengimo išlaidas; 3) draudikui kilo pareiga atlyginti teisinių paslaugų išlaidas.

1. Dėl Įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju ir pareigos mokėti draudimo išmoką

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja teisės aktams.

Šalių sudaryta Sutartis yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas ir sąlygas. Draudimo apsauga ir jos teikimo sąlygos nustatomos tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose[5]. Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį[6]. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)[7].

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas.

Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punktas ir 7 dalis įpareigoja draudiką prieš

---

[4] Redaktorius architektas V. Švipas.
[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.
[6] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.
[7] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Kaip minėta, šiuo atveju pareiškėja teigė, kad žala Namui kilo dėl audros. Taisyklių 35.1 a papunktyje audra nurodoma kaip viena iš draudžiamų gamtinių jėgų rizikų, kuri apibrėžiama kaip „stiprus vėjas, ardantis pastatus, laužantis medžių šakas, išjudinantis daiktus. Mes atlyginame tiesioginius audros nuostolius apdraustam turtui ir nuostolius, atsiradusius audros metu ant apdrausto turto užvirtus medžiams, pastatams, jų dalims, elektros stulpams, antenoms ir pan."

Kaip minėta, šiuo atveju draudikas pripažįsta aplinkybę, kad Įvykio metu ir jo vietoje siautė vėjas, atitinkantis audros kriterijus, jis galėjo daryti poveikį Namui, tačiau, draudiko teigimu, audros poveikis neturėjo esminės įtakos Įvykio kilimui.

Draudikas rėmėsi jo pasitelktos įmonės UAB „Smart claims" parengtu Vertinimu. Taisyklių 68 punkte nustatyta: „Nuostolio dydį nustatome Mes vadovaudamiesi surašytu turto sunaikinimo ar sugadinimo aktu (jei apžiūra vykdyta ir aktas surašytas), gautais iš Jūsų ir kompetentingų įstaigų dokumentais, būtinais turto sunaikinimo ar sugadinimo priežastims ir nuostolių dydžiui nustatyti. Taisyklių 69 punkte nurodoma: „Tiek Mes, tiek ir Jūs galime samdyti nepriklausomus ekspertus, kurių išvadomis Mes galime remtis nustatydami įvykio priežastis ir (arba) nuostolio dydį. Jei nesusitariame kitaip, nepriklausomo eksperto išlaidas apmoka ta šalis, kuri į jį kreipėsi. Nepriklausomi ekspertai gali būti asmenys, nurodyti Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktuose ekspertų sąrašuose." Taigi, draudiko parengtose Taisyklėse buvo apibrėžta, kokius reikalavimus atitinkančių specialių žinių turinčių asmenų išvados bus laikomos tinkamomis, pagrindžiant žalos priežastis ir dydį.

Vertinime nurodyta, kad jį parengė UAB „Smart Claims" ir šios įmonės ekspertai – A. A. ir B. B. Draudikas nepateikė duomenų nei kad minėta įmonė, nei konkretūs minėti jos darbuotojai būtų ekspertų ir vertintojų (vertinimo įmonių) sąrašuose, kurie nurodyti Taisyklių 69 punkte. Pažymėtina, kad, patikrinus viešai skelbiamus duomenis šio sprendimo priėmimo metu, nustatyta, kad Vertinimą parengę asmenys nėra įtraukti į aktualius sąrašus, nurodytus Taisyklių 69 punkte. Taigi, draudikas savo sprendimą grindė Vertinimu, kurį parengė Taisyklių reikalavimų galimai neatitinkantys asmenys. Manytina, kad dėl minėtų priežasčių Vertinimas nelaikytinas nepriklausomų ekspertų parengta išvada, kaip ji apibrėžta Taisyklių 69 punkte, tačiau specialių žinių turinčių asmenų nuomone apie Įvykio priežastis, kuri vertintina kompleksiškai su kitais įrodymais.

Vertinime nurodoma: „Apžiūros metu fiksuota, kad gyvenamojo namo statybos metai – 1995, bendras plotas 318,53 m² (Registrų centro duomenys). Statinio sienos silikatinių plytų mūras, stogas šlaitinis, stogo konstrukcija medinis karkasas dengtas metaliniais lakštais. Fiksuojama nuplėšta dalis stogo (vienas šlaitas) su visa buvusia stogo konstrukcija, dalinai išvirtusi silikatinių plytų mūro siena, aplietos vidaus patalpos. <...> Patalpos (-ų) sienos virš kurių fiksuojamas stogo konstrukcijų nuplėšimas yra pusės plytos storio (12 cm.) su papildomai mūrytomis kolonomis / atramomis (24 x 24 cm.). Silikatinių plytų mūras įrengtas be armavimo, mūro konstrukcija ties jo viršutine dalimi nėra sutvirtinta gelžbetoniniu žiedu, t. y. stogo mūrlotas buvo atremtas tiesiogiai į ½ plytos storio sienos mūrą. Apžiūrint stogo medinę konstrukcija nėra identifikuojama vertikalių atramų, skersinio surišimo ir spyrių konstrukcijų, t. y. vientiso stogo konstrukcijos santvaros. Medinės stogo gegnės viršutinėje stogo šlaito dalyje buvo atremtos į medinį mūrlotą, kuris metalinėms detalėmis pritvirtintas prie sienos. <...> Šiuolaikinėje statyboje yra naudojama eilė būdų, kaip panaikinti gegnių / stogo konstrukcijos stūmimo jėgą, visą masę – spaudimą perduodant atramoms. Teisingų konstrukcinių sprendinių tipiniai pavyzdžiai[8]: <...> Išvados: 7. Vadovaujantis disponuojama informacija daromos išvados, kad stogo ir sienų griūtis sukeltos konstrukcijos montavimo darbų klaidų / konstrukcinių elementų trūkumo ir/ar jų tvirtinimo, todėl stogo apkrova stumia sienas ir deformacijų pasėkoje sulaužoma konstrukcija. Dėl vientiso gelžbetoninio žiedo nebuvimo mediniam mūrlotui tenkanti apkrova nėra paskirstoma tolygiai visam sienų konstruktyvui. Antra galima priežastis yra stogo medinės laikančiosios konstrukcijos metalinių tvirtinimų nuovargio / ilgalaikio poveikio / nusidėvėjimo. 8. Galima vėjo apkrova yra vertinama tik kaip papildomas, neesminis poveikis, t. y. jei būtų teisingai ir pilnai įrengta stogo laikanti santvara/ konstrukcija, jo griūties būtų išvengta."

[8] Pateikiami du paveikslėliai, jų šaltinis, kita informacija apie juos nenurodoma.

Kaip matyti, remdamasis Vertinimu, draudikas pripažino Įvykį nedraudžiamuoju, nes pagal Taisykles nedraudžiamaisiais laikomi įvykiai, dėl kurių neatlyginami nuostoliai, atsiradę dėl: statybos klaidų ir (arba) broko (Taisyklių 51.10 papunktis), dėl apdrausto turto konstrukcijų, defektų (pvz., irimo, suirimo, skilimo, kritimo, griuvimo ir pan.), atsiradusių dėl turto projektinio apkrovimo viršijimo (Taisyklių 51.11 papunktis), taip pat dėl gamybos broko ir (arba) susidėvėjimo (Taisyklių 51.14 papunktis).

Pagal Taisyklių 17 punktą, statybos klaidos ir brokas yra apibrėžiami kaip „bet kokie nukrypimai nuo techninių statinio (jo dalies) projektavimo sąlygų, jo projekto, techninių statybos reglamentų, statybos taisyklių, standartų, metodinių nurodymų ar rekomendacijų, dėl kurių pasikeičia statinio (jo dalies) atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar funkcinės savybės, pakinta ekonomiškai pagrįsta statinio (jo dalies) naudojimo trukmė, estetinė išvaizda“. Šiuo atveju draudikas neįvardijo jokių konkrečių reglamentų, statybos taisyklių, standartų, kuriuos pažeidžiant būtų pastatytas Namas ir kas lemtų Įvykio kilimą. Nors draudikas abstrakčiai paminėjo tuo metu taikytas Sovietų Sąjungos statybos normas ir taisykles (SNiP), tačiau nepateikė įrodymų ar paaiškinimų, kad Namas būtų statomas (pastatytas), pažeidžiant tam tikras konkrečias taikytinas SNiP nuostatas. Jokie konkretūs ir Namui taikytini bei aktualūs reikalavimai, įtvirtinti aiškiai įvardytuose šaltiniuose, kurie galėjo būti pažeisti, nenurodyti nei Vertinime, nei draudiko paaiškinimuose.

Kaip matyti iš draudiko pateiktos pozicijos, šiuo atveju draudikas esmine laiko aplinkybę, ar Namo konstrukcija, įskaitant stogo konstrukciją ir jos atramas, atitinka Projektą, o būtent Namo stogo konstruktyvo detalizaciją – skerspjūvį, iš kurio matoma, kokia buvo numatyta stogo konstrukcija. Draudiko teigimu, jei būtų nustatyta, kad Namo stogas įrengtas, kaip numatyta Projekte (stogo konstruktyvo detalizacijoje), Įvykį draudikas pripažintų draudžiamuoju.

Pateiktais duomenimis, Projektas buvo parengtas Žemės ūkio statybos projektavimo instituto ir patvirtintas *(duomenys neskelbiami)* rajono architekto. Kaip matyti iš pateiktų duomenų, pareiškėja pateikė draudikui Projekto kopiją[9], tačiau joje Namo stogo konstruktyvo detalizacija – skerspjūvis – nėra pateikti. Kaip matyti iš draudiko pateikto pokalbio įrašo, draudikas telefonu teiravosi pareiškėjos, ar ji pateikė visą turimą Projektą, ar jame nebuvo konstruktyvo detalizacijos dalies. Pareiškėja atsakė, kad draudikui buvo pateiktos „namo konstrukcijos, kas buvo dokumentuose“. Draudiko atstovui teigiant, kad stogo konstrukcijos detalizacija turėjo būti rengta, pareiškėja nurodė, kad dokumentai buvo parengti pagal tuo metu galiojusius reikalavimus, teiravosi draudiko atstovo, kur turėtų „ieškoti“ dar kažkokių papildomų dokumentų. Draudiko atstovui tęsiant, kad pateikti ne visi dokumentai, pareiškėja pasiūlė draudikui kreiptis į teisinę pareiškėjos atstovę. Draudikas nurodė, kad nesėkmingai bandė susisiekti su pareiškėjos atstove, tačiau jokių šią aplinkybę patvirtinančių įrodymų nepateikė.

Taip pat draudikas nepateikė įrodymų, kad įgyvendino Draudimo įstatyme įtvirtintą teisę gauti aktualus duomenis, įrodymus iš trečiųjų asmenų[10], t. y. kreipėsi į atitinkamas institucijas, kurios savo archyve gali saugoti ginčui aktualaus Projekto kopiją. Manytina, kad jeigu draudikas laikėsi nuomonės, jog Namas pastatytas ne pagal Projektą ir jam galimai nepateikta būtina Projekto dalis, galėjo imtis aktyvių veiksmų, siekdamas gauti šiuos įtarimus patvirtinančius įrodymus. Vis dėlto duomenų apie tokius draudiko atliktus įrodymų rinkimo veiksmus nėra pateikta.

Taigi, įvertinus pateiktus objektyvius duomenis, nėra pagrindo daryti išvados, kad Namas pastatytas ne pagal Projektą.

Kita vertus, sutiktina su pareiškėjos atstove, kad šiuo atveju pateikti bylos duomenys, t. y. Statinio priėmimo naudoti aktas, patvirtina, kad, baigus Namo statybą, buvo patikrinta pateikta „Namo statybos techninė, išpildymo ir kontrolės dokumentacija“ ir nustatyta, kad Namo statyba vyko pagal Projektą. Taigi, nors draudikas savo sprendimą grindžia prielaida, kad Namas pastatytas ne pagal Projektą, šią aplinkybę patvirtinančių objektyvių įrodymų nėra pateikta. Kartu yra pateiktas priešingą aplinkybę patvirtinantis objektyvus įrodymas – kompetentingo asmens pasirašytas Statinio priėmimo naudoti aktas. Minėtos logikos teisingumą patvirtina paties draudiko teiginiai, kad Namo stogo konstruktyvo detalizacija turėjo

[9] Kaip matyti iš pareiškėjos atstovės pateikto el. laiško, Projekto kopija draudikui pateikta su pretenzija 2025 m. vasario 24 d., taigi, anksčiau, negu teigė draudikas (jis teigė Projekto kopiją gavęs tik su kreipimusi į Lietuvos banką).

[10] Draudimo įstatymo 98 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad draudiko reikalavimu fiziniai ir juridiniai asmenys privalo pateikti turimą informaciją apie draudžiamojo įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes ir pasekmes.

būti Projekte, tokiu atveju turėjo būti vertintas jos įgyvendinimas, kaip matyti, šiuo atveju neatitikties nenustatyta.

Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad šiuo atveju draudikas objektyviais įrodymais nepagrindė, kad Įvykis laikytinas nedraudžiamuoju tuo pagrindu, kad nuostoliai atsirado dėl statybos klaidų ir (arba) broko (Taisyklių 51.10 papunktis), t. y. neįrodė nei konkrečių tuo metu taikytinų reikalavimų (taisyklių, normų, standartų) pažeidimo, nei Projekto įgyvendinimo trūkumų.

Taip pat draudikas nepateikė jokių objektyvių įrodymų, kad nuostoliai kilo dėl apdrausto turto konstrukcijų, defektų (pvz., irimo, suirimo, skilimo, kritimo, griuvimo ir pan.), atsiradusių dėl turto projektinio apkrovimo viršijimo (Taisyklių 51.11 d papunktis). Nei Vertinime, nei kituose įrodymuose nėra fiksuota, kokie konkrečiai buvo nustatyti Namo apkrovų rodikliai, kad jie faktiškai buvo viršyti (kiek, kaip tai nustatyta) ir kad tai šiuo atveju nulėmė Įvykį (nėra pateikta jokių matavimų, skaičiavimų ar kt. objektyvių šių aplinkybių įrodymų). Manytina, kad minėta išvada nėra pagrįsta objektyviais duomenimis ir atliktu tyrimu.

Nors draudikas nurodė pripažinęs Įvykį nedraudžiamuoju ir dėl gamybos broko ir (arba) susidėvėjimo (Taisyklių 51.14 papunktis), nedetalizavo, kokiu konkrečiai gamybos broku remiasi, jo buvimo aplinkybės nepagrindė.

Kaip matyti tiek iš draudiko paaiškinimų, tiek iš Vertinimo, pagrindą pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju, nes žala nulemta nusidėvėjimo, tiek UAB „Smart claims", tiek draudikas laikė papildomu, ne esminiu (kaip galima suprasti iš draudiko paaiškinimų, šio pagrindo draudikas netaikytų, jeigu būtų įsitikinęs Namo atitiktimi Projektui). Kaip matyti, draudikas nusidėvėjimą, kaip pagrindą pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju, grindžia šia Vertinimo išvada: „Antra galima priežastis yra stogo medinės laikančiosios konstrukcijos metalinių tvirtinimų nuovargio / ilgalaikio poveikio / nusidėvėjimo." Pažymėtina, kad Vertinime nusidėvėjimo aplinkybė minima tik pacituotoje išvadoje, tačiau nusidėvėjimo aplinkybė nei Vertinimo aprašomojoje dalyje, nei tyrimo dalyje nėra fiksuojama ir analizuojama, motyvuotai vertinama. Kartu nėra pateikta jokių kitų įrodymų, kad būtent nusidėvėjimas šiuo atveju lėmė Įvykio kilimą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotoje teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatuojama, kad ekspertinis vertinimas turi būti išsamus, motyvuotas ir paremtas patikrinamais duomenimis. Konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti ekspertinį vertinimą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, kai išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, kai išvada pateikta dėl to, dėl ko tyrimas neatliktas arba jis atliktas neišsamiai, ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų[11].

Kasacinio teismo praktikoje ne kartą konstatuota, kad ginčą nagrinėjantis subjektas, vertindamas šalių pateiktus įrodymus, remiasi įrodymų pakankamumo taisykle, o išvada dėl konkrečios faktinės aplinkybės egzistavimo daroma pagal vidinį įsitikinimą, grindžiamą visapusišku ir objektyviu visų reikšmingų bylos aplinkybių išnagrinėjimu[12].

Manytina, kad šiuo atveju Vertinimo išvada dėl konkrečių nusidėvėjimo aplinkybių, jo laipsnio ir įtakos Įvykiui nebuvo pagrįsta atliktu bei fiksuotu tyrimu, todėl laikytina keliančia pagrįstų abejonių. Manytina, kad dėl minėtų trūkumų Vertinimas šiuo aspektu nelaikytinas pakankamu įrodymu, kuris galėtų pagrįsti, kad Įvykis kilo dėl nusidėvėjimo taip, kaip tai nustatyta Taisyklėse. Nesant papildomų objektyvių duomenų, kurie patvirtintų šią aplinkybę, darytina išvada, kad draudikas surinktais duomenimis nepagrindė ir neįrodė pagrindo pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju dėl nusidėvėjimo.

Kaip minėta, draudikas nustatė, kad audra Įvykio metu buvo. Nors Vertinime teigiama, kad audros poveikis Namui laikytinas neesminiu, toks teiginys nurodytas tik Vertinimo išvados dalyje (vienu sakiniu), tačiau nėra pagrįstas jokiais aiškiais ir konkrečiais faktiniais duomenimis, fiksuotais ir detalizuotais Vertinimo aprašomojoje ar tyrimo dalyse (konkrečios situacijos vertinimais pagal faktinius duomenis, skaičiavimais ar kt.). Tai suponuoja, kad ši Vertinimo išvada nėra pagrįstai tinkamai atliktu tyrimu, todėl laikytina keliančia pagrįstų abejonių. Nesant kitų objektyvių ją patvirtinančių įrodymų, ji nelaikytina tinkamai įrodyta bei pagrįsta.

Esant minėtoms aplinkybėms, kai šalys sutinka, kad pasireiškė audros rizika, draudikui neįrodžius pagrindo pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju, manytina, kad draudikas nepagrįstai nepripažino Įvykio draudžiamuoju.

---

[11] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 27 d. nutartis civ. byloje Nr. 3K-3-183/2012 ir kt.

[12] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 10 d. nutartis civ. byloje Nr. 3K-3-206/2010; kt.

Kaip minėta, pareiškėja prašė, kad draudimo išmoka būtų apskaičiuota pagal Sąmatą. Draudikui laikant, kad Įvykis yra nedraudžiamasis, draudikas nevertino žalos ir draudimo išmokos dydžio. Taisyklių 68 punkte nustatyta kad žalos dydį nustato draudikas. Esant pagrindui pripažinti Įvykį draudžiamuoju ir mokėti draudimo išmoką, draudikui rekomenduotina įvertinti žalos dydį ir apskaičiuoti bei išmokėti draudimo išmoką.

2. Dėl Sąmatos parengimo išlaidų atlyginimo

Kaip minėta, pareiškėja prašė įpareigoti draudiką atlyginti 181,50 Eur išlaidų, patirtų pareiškėjai kreipusis į MB „Dengstoga" dėl Sąmatos parengimo.

Kaip minėta, Taisyklių 69 punkte nurodoma: „Tiek Mes, tiek ir Jūs galime samdyti nepriklausomus ekspertus, kurių išvadomis Mes galime remtis nustatydami įvykio priežastis ir (arba) nuostolio dydį. Jei nesusitariame kitaip, nepriklausomo eksperto išlaidas apmoka ta šalis, kuri į jį kreipėsi."

Pareiškėjos atstovė nedetalizavo, kokiomis aplinkybėmis kreipėsi į minėtą įmonę dėl žalos dydžio nustatymo. Vis dėlto, pagal Taisyklių 69 punkto nuostatą, pareiškėjai kreipusis į minėtą įmonę, nesant pateiktų duomenų apie kitokį susitarimą su draudiku, minėtos išlaidos tenka pačiai pareiškėjai ir draudikui nekyla pareiga jų atlyginti.

3. Dėl teisinių paslaugų išlaidų atlyginimo

Pareiškėja prašė įpareigoti draudiką atlyginti 500 Eur teisinių paslaugų išlaidų. Neteisminio vartojimo ginčų tvarką reglamentuojančio Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad priimant sprendimą dėl ginčo esmės turi būti sprendžiama dėl vartotojo patirtų išlaidų, susijusių su vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūra (įskaitant išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti). Pažymėtina, kad analogiškos nuostatos yra įtvirtintos ir Taisyklių 62 punkte.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai (2025 m. vasario 10 d. sąskaita ir pinigų priėmimo kvitas) patvirtina, kad už pareiškėjai suteiktas teisines paslaugas sumokėta 500 Eur.

Išlaidų, susijusių su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, mokėjimo pagrindus, tvarką ir dydžio nustatymo kriterijus reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau - CPK) 88 ir 98 straipsniai. CPK 98 straipsnio 2 dalis nustato, jog šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Toks dydis nustatytas Rekomendacijose dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio[13] (toliau – Rekomendacijos).

Rekomendacijose pateikti maksimalūs užmokesčio už konkrečias advokato (advokato padėjėjo) teikiamas teisines paslaugas dydžiai, apskaičiuojami taikant nustatytus koeficientus, kurių pagrindu imamas Lietuvos statistikos departamento skelbiamas užpraeito ketvirčio vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių). (Rekomendacijų 7 punktas).

Lietuvos bankui pateikti įrodymai pagrindžia, kad pareiškėjos atstovavimo veiksmai buvo atlikti 2025 m. pirmą ketvirtį. Užpraeitas ketvirtis šiuo atveju yra 2024 m. trečiasis ketvirtis. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2024 m. trečiojo ketvirčio vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje buvo 2 237,9 Eur.

Rekomendacijų 8.20 papunktyje nustatyta, kad maksimalus užmokesčio už vieną advokato kitų teisinių paslaugų valandą dydis apskaičiuojamas taikant 0,1 koeficientą, kurio pagrindu imamas minėtas Lietuvos statistikos departamento skelbiamas užpraeito ketvirčio vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių). Todėl, remiantis Rekomendacijų 8.20 papunkčiu, maksimali priteistina suma už 2025 m. pirmą ketvirtį pareiškėjai suteiktų teisinių paslaugų vieną advokato darbo valandą yra 223,79 Eur, o už vieną advokato padėjėjo valandą – 179 Eur[14].

Lietuvos bankui pateiktoje sąskaitoje nurodoma, kad pareiškėjos atstovė susipažinimui su medžiaga, konsultacijai ir pretenzijos draudikui parengimui užruko 4 val. 35 min.

[13] Patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85.

[14] Pagal Rekomendacijų 5 punktą, už advokato padėjėjo teikiamas teisines paslaugas skaičiuojama 80 procentų Rekomendacijų 8 punkte nurodyto maksimalaus užmokesčio.

Vertinant pareiškėjos reikalaujamo mokėti užmokesčio už suteiktas teisines paslaugas dydžio pagrįstumą, turi būti vadovaujamasi Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, pagrindžiančiais teisinių paslaugų (pareiškėjai suteiktų teisinių konsultacijų, pretenzijos) indėlį pareiškėjos ginčijamų aplinkybių įrodinėjimo veiksmų atlikimo kontekste, taip pat atsižvelgiama į Rekomendacijų 2 punkto nuostatas, įtvirtinančias užmokesčio už suteiktas teisines paslaugas dydžio nustatymo kriterijus (bylos sudėtingumą, teisinių paslaugų kompleksiškumą, specialiųjų žinių reikalingumą, šalių elgesį proceso metu, advokato (advokato padėjėjo) darbo laiko sąnaudas, kitas svarbias aplinkybes ir kt.).

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad teisines paslaugas pareiškėjai teikusi atstovė 2025 m. vasario 24 d. pateikė pretenziją, kurioje pateikti pakankamai išsamūs nesutikimo su draudiko priimtu sprendimu motyvai, nurodyti detalizuoti argumentai, kuriais remiantis buvo siekiama paneigti Vertinimo rezultatus, kartu su pretenzija pateiktos pareiškėjos argumentus patvirtinančių surinktų įrodymų kopijos.

Lietuvos banko vertinimu, ginčo situacijos analizė, pareiškėjos reikalavimui pagrįsti reikšmingų motyvų nustatymas, įrodymų rinkimas bei argumentuotas pateikimas reikalauja teisinių žinių. Lietuvos bankas iš dalies sutiko su pareiškėjos atstovės kreipimosi motyvais ir iš dalies tenkino vieną iš dviejų reikalavimų. Pažymėtina, kad šiuo atveju iš dalies tenkintas pagrindinis reikalavimas dėl Įvykio pripažinimo draudžiamuoju ir draudimo išmokos mokėjimo.

Atsižvelgdamas į minėtas aplinkybes, Lietuvos bankas mano, kad draudikas turėtų pareiškėjai atlyginti 450 Eur teisinių paslaugų išlaidų.

Į esminius šalių išdėstytus argumentus atsakyta, o kiti šalių nurodyti argumentai neturi esminės reikšmės sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną šalių argumentą.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjos X. X. reikalavimus ir rekomenduoti ADB „Gjensidige“ išmokėti pareiškėjai:

1.1. pagal Sutarties sąlygas apskaičiuotą draudimo išmoką, atlyginančią dėl Įvykio pareiškėjos patirtą žalą;

1.2. 450 Eur sumą, atlyginančią teisinių paslaugų išlaidas.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis